

Aantal executies in Irak stijgt snel

De Verenigde Naties zien een alarmerende toename van het aantal executies in Irak sinds de herinvoering van de doodstraf in 2005. Er zijn 690 gedetineerden geëxecuteerd, van wie alleen al 177 vorig jaar. 1724 personen wachten in de gevangenis op hun executie. Bij meer dan de helft van de onderzochte zaken bleken rechters te negeren dat verdachten zijn gemarteld voor hun bekentenis. In bijna alle gevallen gingen rechters af op die bekentenissen en verklaringen van geheime informanten. (ANP)

Oppositie Mozambique verwerpt uitslag

De Mozambikaanse oppositie klaagt over fraude bij de uitslag van de presidentsverkiezingen. De kandidaat van het regerende Frelimo, Filipe Nyusi, zou 62 procent van de tot dusver getelde stemmen hebben. Dhlakama van aartsrivaal Renamo heeft 32 procent. Renamo pleit voor een regering van nationale eenheid om de dreiging van geweld tussen aanhangers van Frelimo en de oppositie af te wenden. Frelimo en Renamo vchten jarenlang om de macht. (AP)

Servië en Albanië stellen bezoek uit

Het eerste officiële bezoek in zeventig jaar van de premier van Albanië aan Servië is uitgesteld. De spanning tussen beide Balkanlanden is opgelopen door een Albanese stunt met een onbemand vliegtuigje tijdens een onderlinge voetbalinterland. Een van de belangrijkste twistpunten tussen de twee landen blijft Kosovo. De voormalige Servische provincie, waar etnische Albanen in de meerderheid zijn, maakte zich in 2008 gewapenderhand los van Belgrado. (AP)

Ware identiteit Jack the Ripper toch nog raadsel

De identiteit van seriemoordeenaar Jack the Ripper lijkt toch niet achterhaald. Een wetenschapper die zei dat hij wist wie het was, heeft waarschijnlijk een komma op de verkeerde plek gezet, waardoor zijn berekening niet klopt. Dat melden Britse media. In september leek het raadsel na 126 jaar opgelost. Op een sjaal van een slachtoffer zou DNA zijn gevonden van de Poolse immigrant Aaron Kosminski. Hij was destijds een van de drie belangrijkste verdachten. (AP)

Schotenwisseling tussen de twee Korea's

Op de grens tussen Noord- en Zuid-Korea heeft zaterdag een schotenwisseling plaatsgevonden tussen beide landen. Volgens Zuid-Koreaanse media losten Zuid-Koreanen slechts waarschuwingsschoten toen Noord-Koreaanse militairen de grens in de bufferzone tussen beide landen naderden. De Noord-Koreanen schoten terug. Het duurde slechts tien minuten en er zijn geen slachtoffers gevallen. Afgelopen weken zijn er meerdere incidenten geweest. (ANP)

de blik van Shlomo Sand

‘Ik ben geen Jood, ik ben een Israëliër’

INTERVIEW Het probleem van het hedendaagse Israël is racisme, stelt een historicus

Jenne Jan Holtland

Vergeet de verbanning van de Joden uit Judea, vergeet de Joodse exodus uit Egypte. De Babylonische ballingschap? Een fictie. De Joden als één homogeen volk? Een constructie. Het zijn harde noten die de Israëlische historicus Shlomo Sand (68) kraakt. Hij kreeg een Amsterdams publiek vorige week aan het sidderen tijdens een emotionele lezing en een verhit debat over het Joodse volk. ‘The Invention of the Jewish People’ (2008), het boek dat hem in een klap beroemd maakte, voerde maandenlang de bestsellerlijst in Israël aan. Sand haalt de nationale mythes van Israël hardhandig onderuit.

Uw nieuwste boek heet ‘How I Stopped Being a Jew’. Waarom wilt u geen Jood meer zijn?

“Israël hanteert een definitie van Joods-zijn die bedoeld is om ons te onderscheiden van Arabieren, en om ons superieur te maken. Die definitie kan ik niet accepteren. Arabieren kunnen weliswaar Israëliër worden, maar geen Jood. Het is een gesloten categorie.”

Wat wilt u dan zijn?

“Israëliër. Samen met een paar honderd landgenoten, onder wie Arabieren, heb ik vorig jaar een officieel verzoek ingediend om ‘Israëliër’ als nationaliteit te erkennen. Maar het Hooggerechtshof wees het af. ‘Het Israëliër bestaan bestaat niet’, zeiden de rechters. ‘Er is alleen een Joods volk.’ Dat is precies het probleem. Het zionisme ontkennt dat er een gemengd Israëliër volk bestaat, met een eigen cultuur. In plaats daarvan klampt het zich vast aan biologische categorieën: een Joods volk met een gemeenschappelijk DNA.”

U schrijft: dat Joodse volk is een verzinsel. Waarom?

“Generaties lang zijn Israëliërs opgevoed met de Bijbel. Ik ook. Maar inmiddels zijn archeologen tot de conclusie gekomen dat de Joodse exodus uit Egypte nooit is gebeurd. De Joden die ooit in het Heilige Land woonden, zijn bekeerd tot de islam. Joden spreken niet dezelfde taal, ze leiden totaal verschillende levens. Een Amsterdamse Jood zal niets begrijpen van de Israëliër cinema. Om een volk te vormen, moet je een seculiere cultuur delen en een taal.”

Is een volk dan per definitie seculier?

“Dat zeg ik niet, dat zegt de geschiedenis. Volkeren worden gevormd op een seculiere grondslag. Dat is de moderniteit. Nederland is een land met een seculiere cultuur, al heeft de Nederlandse geschiedenis religieuze elementen. Die gooi je niet weg, maar je construeert een nieuwe cultuur. Zo ontstaat burgerschap. Begrijp je? Jullie zijn geen Duitsers, ook al zijn jullie protestanten.”



Shlomo Sand. ‘De Israëliër definitie van Joods-zijn is bedoeld om ons te onderscheiden van Arabieren.’ FOTO GERAINT LEWIS, HOLLANDSE HOOGTE

‘Europeanen hebben Joden niet langer nodig als Ander. De moslim is de Jood van vandaag.’

De staat Israël bestaat ruim zestig jaar. Bestaat er nog steeds geen Joods volk?

“Een Israëliër volk, ja! Maar geen Joods volk. Ik ontken niet dat er

een zekere solidariteit is tussen Joden. In de Tweede Wereldoorlog was onze vernietiging niet ver weg. Het vreemde is: ooit werd Joods-zijn beschouwd als iets inferieus. Nu wil iedereen tot de club van Marx, Freud en Einstein behoren. Het is een verlangen ergens bij te horen waar je geen deel van uitmaakt. Het is symbolisch kapitaal. Ik weiger dat te cultiveren. Ik heb niets gemeen met Einstein, niets!”

U spreekt er erg geëmotioneerd over, hoe komt dat?

“Dit is een persoonlijk thema. Ik heb meegevochten in twee oorlogen – die van 1967 en 1973. Het gaat mij niet om de leugens die mensen verkondigen. Dat is het probleem niet. Voor mij is het probleem racisme. Laatst sprak ik een meisje dat naast me zat in het vlieg-

Wie is Shlomo Sand?

De Israëliër historicus Shlomo Sand (Linz, Oostenrijk, 1946) is zoon van Joods-communistische ouders die de Holocaust overleefden. In 1948 verhuisde het gezin naar Israël. Sand studeerde en doceerde lang in Parijs, en publiceerde meerdere boeken over de Franse intellectuele geschiedenis. In 2009 verwierf hij wereldfaam met de veelbesproken studie ‘The Invention of the Jewish People’, waarin hij betoogt dat de notie van een ‘Joods volk’ ontstaan is in de negentiende eeuw. In 2013 volgde de persoonlijk getinte essaybundel ‘How I Stopped Being a Jew’. Sand doceert contemporaine geschiedenis aan de Universiteit van Tel Aviv.

tuig. Ze zei: ‘Ik ga trouwen met een Engelsman’. ‘Wat fantastisch’, antwoordde ik. Meteen zei ze er achteraan: ‘Hij is Joods’. Waarop ik zei: ‘Wat maakt het uit?’ Maar ze hield vol: ‘Het is een kwestie van bloed’. Daar wind ik me over op.”

Wanneer dacht u: ik wil niet langer Jood zijn?

“Mijn hele leven heb ik mezelf beschouwd als seculiere, niet-religieuze Jood. Ik dacht: tot de laatste antisemit verdwenen is, blijf ik Joods. Maar sinds de Tweede Wereldoorlog neemt het antisemitisme af. Alleen in Hongarije heb je nu nog een politiek geaccepteerd antisemitisme. Europeanen hebben Joden niet langer nodig als Ander. De moslim is de Jood van vandaag.”

Statistieken tonen juist aan dat het antisemitisme in Nederland groeit.

“Nee, sorry. Bibi Netanjahoe wil dat graag, maar ik geloof er niet in. Wie heeft die cijfers gevonden? Statistieken zijn afhankelijk van de vraag die je stelt. Noem mij één sterke politieke beweging in West-Europa die antisemitisch is. Waarom is jullie dierbare Geert Wilders geen antisemit? Zeker, onder jonge moslims bestaat het fenomeen. Dat is een resultaat van het conflict bij ons.”

Kunt u in Israël zeggen wat u hier zegt?

“De Israëliër maatschappij wordt steeds intoleranter en racistischer. Vorig jaar kreeg ik een poederbrief en had ik politiebescerming nodig. Tijdens mijn lezing deze week in Amsterdam kreeg mijn vrouw in Tel Aviv een telefoontje: ‘Je man gaat een pijnlijk einde tegemoet’. ‘Ik ben moe, mijn gevecht maakt me moe.’”

Sommige van uw collega's zijn naar het buitenland vertrokken.

“Daar heb ik ook weleens over nagedacht. Ik ben wanhopig soms, maar ik ben zeer gehecht aan mijn land. Hier is mijn familie, hier wonen mijn vrienden. Ik ga door, hoe dan ook.”